

בועבי הרגל נחשב פנים השוק, שאינו צדדי השוק.
 משיבה הגמרא: **אָמְרֵי דְבֵי רַבִּי יִנְאִי**, **עַד מְקוֹם הַבֶּקֶן** - עד המקום
 שבו מתחיל רוחב הגידים המחברים את הירך והשוק, וכנגד עובי זה
 ברגל למטה עד פרסות רגליה, ולמעלה עד אותו מקום קרוי
 'מובנים'.
 מסתפקת הגמרא: **אִיבְעִינָא לְהוּ, מְקוֹם הַבֶּקֶן** - מקום רוחב הגידים
 שמחברים את הירך והשוק, האם נחשב **בְּלִפְנֵימָם**, ואם נמצא שם דם
 טמאה, **אִו** שנחשב **בְּמִן הַשּׁוֹק וְלַחוּזִין** וטהורה.
 הגמרא מביאה ראייה מברייתא: **תָּא שְׁמַע, דְּתַנִּי רַב קַמְיָנָא**, פנים
 השוק הוא עד מקום **הַבֶּקֶן**, ו**הַבֶּקֶן עֲצָמוּ בְּלִפְנֵימָם**. וכן **רַב הִיאָא בְּרִיָּה**
דְּרַב אֲוִיָּא מִתְנִי לָהּ בְּהִרְדָּא - שנה כן במפורש, **אָמְרֵי דְבֵי רַבִּי יִנְאִי**
עַד מְקוֹם הַבֶּקֶן וְהַבֶּקֶן עֲצָמוּ בְּלִפְנֵימָם.
 הגמרא מסתפקת בדין כתמים שאין צורתם כדרך דם הבא מגופה:
כְּעֵי רַבִּי יְרֵמְיָה, נמצא על בשרה כתם דם הנראה **כְּפִשִׁיר** - כרצועה
 עגולה **מְהוּ**, האם טמאה או שמה כל שמצאה דם שלא כדרך יציאה
 מגופה תולים שבא מבחוץ.
 וכן אם נמצא דם על בשרה ונראה **כְּשׁוֹרָה** - טיפות מסודרות
 כשורה, **מְהוּ**, האם יש לחשוש שבאו מגופה. וכן אם נמצאו על
 בשרה **טִפִּין טִפִּין מִיפִּין** - כמה טיפות בתערובת בסדר משונה, **מְהוּ**. וכן
 כשנמצא כתם **לְרוֹחֵב יְרֵכָהּ**, שאין דרך דם היוצא מגופה להמצא
 ברוחב הירך, **מְהוּ**.
 מביאה הגמרא ראייה מברייתא: **תָּא שְׁמַע, כְּתָם הַנִּמְצָא עַל בְּשָׂרָהּ**,
כְּפֶקַּק מְטָא כְּפֶקַּק שְׁהוֹר - וספק הוא לנו אם בא הכתם מגופה וטמאה,
 או שבא מבחוץ וטהור, **מְטָא**. וממה שנאמר בברייתא בסתם **עַל**
בְּשָׂרָהּ משמע שכל כתם הנמצא בבשרה ספיקו טמאה, **מְטָא לָאו** -
 האם אין דין זה אף בכי **הָאֵי גְּוִוְנָא** שנמצא הדם על בשרה שלא
 כדרך יציאת דם.
 דוחה הגמרא: **לֹא**, אין ראייה מדהברייתא, **דְּלִמָּא** - שמה הברייתא
 עוסקת בכתם **דְּעֵבִיד כְּרַצְוִיעָה** - שהוא משוך כרצועה כדרך כתמים,
 ולפיכך ספיקו טמאה, אבל כתם שאינו נראה כצורת כתם הרגיל לבוא
 מגופה טהור.
 הגמרא דנה בדין כתם שנמצא לא בגופה ולא בחלוקה: **הִיאָא**
אִיתְתָּא דְּאִשְׁתְּבַח לָהּ דְּמָא בְּמִשְׁתִּיתָא - מעשה באשה שהיתה
 מותחת את חוטי השתי על גבי העץ המיוחד לכך, ונמצא כתם בחוטי
 השתי, **אִתְתָּא לְקַמְיָה דְּרַבִּי יִנְאִי** - באה לפני רבי ינאי לשואלו מה
 דינה, **אָמַר לָהּ תִּינוּל וְתִיתִי** - תלך הלךך ושוב על חוטי השתי כדרך
 האורגים בעת עריכת השתי, ואם ימצא שהחוט מגיע כנגד אותו
 מקום יש לתלות שהכתם בא מגופה וטמאה.
 מקשה הגמרא מברייתא: **וְהִתְנִיָּא** אדם טהור שהיה מתעטף בטלית
 והיו בצדו טהרות וטומאות, אם אי אפשר לו להתעטף בלא שתגע
 הטלית בטומאה הרי הוא טמאה, רבן שמעון בן גמליאל אומר אומרים
 לו חזור ונתעטף בטלית ורואים אם בשעת העיטוף תגיע הטלית
 בטומאה וטמאה, ואם לא תגע טהור. אמרו לו חכמים **אֵין שׁוֹנִין**
בְּטְהוּרוֹת - אין אומרים לגבי טומאה וטהרה לחזור ולבדוק, ואם כן
 איך הורה רבי ינאי לזו שהיתה מתעסקת עם השתי לשוב ולבדוק,
 הלא אין שונים בטהרות.
 מתרצת הגמרא: **כִּי אָמְרִינָן אֵין שׁוֹנִין בְּטְהוּרוֹת**, הכוונה שאין שונים
לְקוּלָּא - וכגון זה שנתעטף בטלית שקרוב לומר שנטמא אין אומרים
 לו שנה כדי להקל עליו, **אֲבָל לְחֻמְרָא שׁוֹנִין**, ולפיכך זו שמצאה דם
 אם לא תשוב ותלך על חוטי השתי לא נטמאנה מספק כיון שלא
 נמצא הדם לא על בשרה ולא על חלוקה, אבל אם תשנה אפשר
 שהחוט יגיע תחת מקורה ונטמאנה.
 שנינו במשנה: **הִיתָה פּוֹשְׁתָּו וכו'.**
תִּנְיָא בברייתא, **אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי, דְּבַר זֶה** - דין זה
 המובא במשנה, חלוק שפושטתו ומתכסה בו בלילה ונמצא עליו כתם
 למעלה מבית התורפה, **הוֹרִיתִי כְּעֵיר רֹמִי לְאִיסוֹר**, ו**כְּשִׁבְּאִתִּי אֶצֶל**
חֲכָמִים שְׂפָדְרוּם אָמְרוּ לִי יִפָּה הוֹרִיתָהּ.
 הגמרא דנה בדין כתם שנמצא בחלוק שנשתמשו בו שתי נשים: **תְּנִי**

מְדַרְבְּנָן שמה הרגישה ולא שמה ליבה לכך, ומה שאמרו במשנתנו
 ובברייתא שכתם הנמצא על בשרה טמאה, הכוונה שטמאה מדרבנן.
 תירוץ נוסף: **רַב אֲשֵׁי אָמַר**, מה שאמר **שְׁמוּאֵל** ישבה על קרקע עולם
 ומצאה כתם טהורה, אין הטעם משום שלא הרגישה, אלא **הוּא**
דְּאָמַר בְּרַבִּי נְחֵמְיָה, דְּתַנִּין (לקמן נט): רַבִּי נְחֵמְיָה אָמַר כֹּל דְּבַר
שְׂאִינוּ מְקַבֵּל מִיּוֹמָאָה אֵינוּ מְקַבֵּל בְּתַמִּים - כתם שנמצא על דבר
 שאינו מקבל טומאה אינו מטמא, שלא גזרו חכמים על טומאת
 כתמים באופן זה, ולפיכך ישבה על הקרקע ומצאה דם טהורה אפילו
 מדרבנן מפני שנמצא הדם על הקרקע שאינה מקבלת טומאה.
 מקשה הגמרא על דברי רב ירמיה: **בְּשִׁלְמָא לְרַב אֲשֵׁי הִיאָא דְּקָאָמַר**
 - משום כך נקט שמואל בלשונו ישבה על גבי קרקע, מפני שקרקע
 היא דבר שאינה מקבלת טומאה, **אֶלָּא לְרַב יְרֵמְיָה** שפירש בדעת
 שמואל שטהורה משום שלא הרגישה, **מְטָא אִירִיא** - מדוע אמר
 שמואל ישבה על גבי קרקע, הלא **אֶפְּלִי** ישבה על גבי **גְּלִימָא** - בגד
 המקבל טומאה **נְפִי** - גם טהורה משום שלא הרגישה.
 מתרצת הגמרא: לדברי רב ירמיה שמואל **לֹא מִיבְעִיָּא קָאָמַר** -
 שמואל לא נצרך לומר את הדין באופן זה, וכונתו היא **שִׁלְמָא**
 - לא זו בלבד שאם ישבה על גבי **גְּלִימָא** טהורה משום **דְּלֹא מְבַדְּק**
שְׁפִיר - ואי אפשר לבדוקה היטב, **וְאִירִיא לְמִימַר מְעַלְמָא אִתְתָּא** -
 ויתכן לומר שהדם לא בא מגוף האשה אלא מבחוץ, **אֶלָּא אֶפְּלִי**
 ישבה על גבי קרקע **דְּמְבַדְּק שְׁפִיר** - שאפשר לבדוקה היטב, וכיון
 שבדקה ולא מצאה דם **דְּאִירִיא לְמִימַר מְגוּפָה אִתְתָּא** - שיש לומר
 שהדם בא מגופה, אף על פי כן אמר שמואל **שְׁהוֹר** מפני שצריך
 שתרגיש שנפתח מקורה.
 שנינו במשנה: **עַל עֵקֶבָה וְעַל רֹאשׁ גּוֹדְלָהּ מְטָאָה וכו'.**
 הגמרא מבארת מדוע טמאה כשמצאה דם במקומות אלו. שואלת
 הגמרא: **בְּשִׁלְמָא** אם נמצא דם על עֵקֶבָה טמאה, מפני שמקום העקב
עֵבִיד - יתכן **דְּיָנַע בְּאוֹתוֹ מְקוֹם**, **אֶלָּא** נמצא על **רֹאשׁ גּוֹדְלָהּ, מְטָא**
מְטָאָה טמאה הלא מקום האגודל אינו כנגד בית התורפה.
וְכִי תִימָא יוֹמִינֵי דְּיָנַע בְּעֵקֶבָה - פעמים שהאגודל נוגע בעקב רגלה
 האחרת וחוששים שמה עבר הדם מהעקב לאגודל, יש לדחות, **וְכִי**
מְחִימָא מְקוֹמָהּ מְקוֹם לְמְקוֹם - וכי חוששים שהדם עבר ממקום
 למקום, **וְהִתְנִיָּא** (תוספתא פ"ו ה"ב), אשה שמצאה דם כנגד מקום
 התורף, אם **הִיתָה לָהּ מְכָה** המוציאה דם **בְּצוּאָרָהּ, שְׁתּוּבֵל לְתַלּוּת**
 שמקור הדם במכה, **תּוֹלָה** במכה שבצווארה וטהורה, אבל אם היתה
 לה מכה **עַל בְּתַפְּהָ, שְׂאִינָה יְכוּלָה לְתַלּוּת** בה, מפני שדם הנמצא
 על הכתף אינו יכול ליפול כנגד בית התורפה, **אִינָה תּוֹלָה** את הדם
 במכה, וטמאה, **וְאֵין אֲוִמְרִים שְׁמָא בְּיָדָהּ נִמְלַתוּ מְכַתִּיפָה וְהִכִּיאתוּ**
לְשֵׁם, ואם כן יש לשאול מה הטעם שטמאה כשמצאה דם על ראש
 אגודלה.
 משיבה הגמרא: **אֶלָּא** הטעם שבנמצא דם על ראש אגודלה טמאה,
 שכן **שְׂאֵנִי רֹאשׁ גּוֹדְלָהּ דְּבַהֲדִי דְּפִסְעָה עֵבִיד דְּמִתְרַמִּי** - שונה דין
 ראש אגודלה, שיש לחוש שמה בשעת הליכתה הגיע ראש אגודלה
 תחת מקום התורפה.
 הגמרא מקשה על הדין ששנינו בברייתא שאין מחזיקים טומאה
 ממקום למקום: **וְלֹא מְחִיזִין טוּמָאָה מְמָקוֹם לְמָקוֹם, וְהִתְנִיָּא**
נְמִצָּאת טִיפַת דָּם עַל קַשְׂרֵי אֶצְבְּעוֹתֶיהָ מְטָאָה, מִפְּנֵי שְׂיָדוּם
עֶסְקִינִית הֵן.
 מבררת הגמרא: **מְטָאָה** טמאה, הרי גב היד אינו מקום שמגיע
 אליו דם, שהרי גם בשעת הבדיקה אינו נוגע באותו מקום, אלא **לָאו**
מְשוּם דְּאָמְרִין בְּדָקָה בְּחַד יָדָא וְנִנְעָה בְּאִירְדָּה יָדָא - שחוששים
 שמה בדקה ביד אחת ואחר כך אותה יד נגיעה בגב היד האחרת,
 ומובח שמחזיקים טומאה ממקום למקום.
 מתרצת הגמרא: **לֹא, שְׂאֵנִי יָדָהּ דְּכוּלָּהּ עֵבִידָא דְּיָנַע** - שונה יד
 האשה, שכל היד עשויה לגעת במקום התורף בשעת הבדיקה.
 שנינו במשנה: **עַל שׁוֹקָה וְעַל פְּרוֹסוֹתֶיהָ, מִפְּנֵימָם וכו' טמאה**, מבחוץ
 טהורה. נמצא בצדדי שוקה מכאן ומכאן, טהורה. הגמרא מבררת
 היכן הוא פנים השוק. שואלת הגמרא: **מִפְּנֵימָם עַד הִיכָא** - עד היכן

רש"י

ביאור עם "שפה ברורה – עוז והדר"

פרק רביעי - טרף בקלפי

פרק זה עוסק בהמשך דיני עבודת הכהן הגדול, וחלוק לארבעה עניינים: א. הגרלת השעירים וקשירת לשון של זהורית בשעיר לעזאזל. ב. חזרת הכהן הגדול אצל פרו ויודיו שני שמתוודה על אחיו הכהנים, שחטית פרו וקבלת דמו. ג. נטילת המחתה לצורך הקטרה, מה היה עושה בה ובמה היה שונה משאר הימים. ד. פירוט דברים שיש בהם שינוי ביום זה משאר הימים.

משנה משנתנינו ממשיכה במה שהתחילה לפרט (לעיל לז). איך נעשה הגורל של השעירים: בא הכהן הגדול אצל שני השעירים, ומעמיד אחד לימינו ואחד לשמאלו. **טָרַף בַּקְלָפִי** - והכניס את ידיו במהירות ובחטיפה בארגז שבו היו הגורלות, **וְהֶעֱלָה שְׁנֵי גוֹרְלוֹת**, אחד בימינו ואחד בשמאלו. גורל **אֶחָד כְּתוּב עָלָיו 'לְשֵׁם'**, וְאֶחָד כְּתוּב עָלָיו 'לְעֶזְאוֹל'. **הַסֶּגֶן עוֹמֵד בְּיַמֵּינוּ** של הכהן הגדול, וְרֹאשׁ בֵּית אָב עוֹמֵד מִשְׁמָאלוֹ. **אִם הַגּוֹרֵל שֶׁל שֵׁם עָלָה בְּיַמֵּינוּ** של הכהן הגדול, **הַסֶּגֶן אוֹמֵר לוֹ, אִישִׁי כְּהֵן גְּדוֹל הַגִּבָּה** את יד ימינה, **וְאִם הַגּוֹרֵל שֶׁל שֵׁם עָלָה בְּשִׁמְאלוֹ** של הכהן הגדול, **רֹאשׁ בֵּית אָב אוֹמֵר לוֹ, אִישִׁי כְּהֵן גְּדוֹל הַגִּבָּה שְׁמָאלָךְ**.

לאחר הגורל, **נִתְּנָן** הכהן הגדול לגורלות **עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים**, את הגורל שעלה בימינו על השעיר הימני, ואת הגורל שעלה בשמאלו על השעיר השמאלי, **וְאוֹמֵר 'לֵה' חֲטָאת'**, ובאמירה זו קורא לו שם. **רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר, לֹא הָיָה צָרִיךְ לוֹמֵר 'חֲטָאת' אֶלָּא 'לֵה'.** והן - העם העומדים בעזרה, **עוֹנִין אַחֲרָיו** בשעה שמזכיר את השם **'בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכּוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד'**.

גמרא שנינו במשנה: 'טרף בקלפי והעלה שני גורלות'. שואלת הגמרא: **לְמָה לִי** - מדוע הכהן הגדול **טָרַף בַּקְלָפִי**, ואינו יכול להוציא את הגורלות בנחת. משיבה הגמרא: **כִּי הֵיכָל דְּלֹא נִפְּוִין וְלִישָׁקוֹל** - בכדי שלא ימשש את הגורלות ויכוין להעלות את הגורל של השם בימינו לסימן יפה, ויבטל בזה את מצות ההגרה.

הגמרא דנה בדיני הקלפי: **אָמַר רַבָּא, הַקְלָפִי** בה הונחו הגורלות, **שֶׁל עֵץ הַיִּתָּה** עשויה, **וְשֶׁל חוֹל הַיִּתָּה** - לא היתה קדושה ככלי שרת, **וְהִיתָה מְצוּמְצוּמָה** בגודלה, עד **שֶׁאֵינָה מְחֻזָּקֶת אֶלָּא שְׁתֵּי יָדַיִם**. **מִתְקִיף לָהּ** [הקשה] **רַבִּינָא** על דברי רבא, **בְּשִׁלְמָא** - דברי רבא מובנים במה שאמר שהקלפי **אֵינָה מְחֻזָּקֶת אֶלָּא שְׁתֵּי יָדַיִם**, משום שטעמו הוא, **כִּי הֵיכָל דְּלֹא לִפְּוִין וְלִישָׁקוֹל** - בכדי שלא ימשש הכהן הגדול את הגורלות ויכוין להעלות את הגורל לה' בימינו. **אֶלָּא** על מה שאמר, **שֶׁל חוֹל הַיִּתָּה**, קשה, **נִקְדָּשָׁה** לקלפי. מתרצת הגמרא: **אִם כֵּן** - אם נקדש את הקלפי, **הָיָה לָהּ** הקלפי **כְּלֵי שֵׁרָת שֶׁל עֵץ**, וכְּלֵי שֵׁרָת דְּעֵץ לֹא עֲבָדִין. שואלת הגמרא: **וְנִעְבְּדָה** - ונעשנה **דְּכֶסֶף**, או **וְנִעְבְּדָה דְּזָהָב**, וכך נוכל לקדשה. משיבה הגמרא: **הַתּוֹרָה חֲסָה עַל מְמוֹנָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל**, ולכן אין לעשות את הקלפי מכסף או זהב, משום שאין ההגרה עבודה כל כך, ואינה אלא פעם אחת בשנה, ואף חיוב הקלפי אינו מדאורייתא.

המשך ביאור למס' נדה ליום רביעי עמ' א

- 1 רַבִּנּוּן, שתי נשים שנשתמשו בחלוק אחד, וכגון, אַרְיֹכָה - גבוהה
- 2 שְׁלִבְשָׁה חֲלוּקָה שֶׁל קֶצֶרָה - נמוכה, ולא בדקתו קודם לבישתו,
- 3 וקֶצֶרָה - או קצרה שְׁלִבְשָׁה חֲלוּקָה שֶׁל אַרְיֹכָה, ולא בדקתו קודם
- 4 לבישתו, ונמצא כתם על החלוק ואין ידוע מדיכּן מקורו, אִם מִקּוֹם
- 5 הכתם מְגִיעַ עַד כְּנֶגֶד בֵּית הַתּוֹרָפָה שֶׁל אַרְיֹכָה כשלוּבֶשֶׁת את
- 6 החלוק, שְׁתֵּי הָיִן מְמָאוֹת, שעל שתיהן יש להסתפק שמא הכתם הגיע
- 7 ממקורה, וְאִם לֹא - שאין הכתם מגיע עד כנגד בית התורפה של
- 8 הארוכה אלא רק כנגד בית התורפה של קצרה, אַרְיֹכָה מְהוֹרָה
- 9 וקֶצֶרָה מְמָאָה, שתולים את הכתם במקורה של קצרה.
- 10 הגמרא מביאה מימרא נוספת בענין זה: תַּנְיָא אִידָךְ, בְּדָקָה חֲלוּקָה

- 1 לאחר שלבשתו ולא נמצא עליו כתם, וְהִשְׁאִילָתוּ לְחִבְרֵתָהּ
- 2 ולבשתו ונמצא עליו כתם, הִיא - הראשונה מְהוֹרָה, וְחִבְרֵתָהּ -
- 3 השנייה תּוֹלָה בָּהּ - שהכתם הגיע מהראשונה.
- 4 מבארת הגמרא: אָמַר רַב שֶׁשֶׁת וְלַעֲנִין דִּינָא תַנּוּן - מה שאמרו
- 5 חברתה תולה בה היינו בידינו ממונות, שאין הראשונה יכולה לתבוע
- 6 מהשניה את דמי הכיבוס של החלוק, מפני שיכולה לומר עליך
- 7 להביא ראיה שבדקת את החלוק קודם שהשאלת לי, אֲכַל לַעֲנִין
- 8 מוּמָאָה אין השניה יכולה לומר כן, אלא הִיא - הראשונה מְהוֹרָה
- 9 שהרי בדקתו וְחִבְרֵתָהּ - השניה שנמצא הכתם אצלָה מְמָאָה.

1 לתלות בכל דבר שיכולה לתלות. והרואה כתם אינה טמאה מדין
2 תורה ששנאמר (ויקרא טו יט) ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זבה
3 כבשרה, ודרשו. דם ולא פתם.
4 המשנה מביאה דין תליה נוסף: עד - סדין שבדקה בו את עצמה ולא
5 נסתכלה בו לראות אם יש בו דם או לא, והניחתו במקום נקי, ובכון
6 שהוא נתון תחת הכר, ולאחר זמן נסתכלה בו ונמצא עליו דם, אם
7 היה מראה הדם עגול, פהור, שדם הבא בקינוח עד דרכו להיות
8 משוך וכיון שהוא עגול אין זה דם בדיקה. ואם נמצא הדם כשהוא
9 משוך, טמא. דברי רבי אילעזר ברבי צדוק.

נמרא

10 שנינו במשנה, 'ותולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות' וכו'. הגמרא
11 מביאה תליות נוספות שיכולה האשה לתלות בהם ולהסתר: תנינא
12 להא דתני רבנן - שנינו במשנתנו כמו שנאמר בברייתא (תוספתא
13 פ"ו ה"א), מעשה ותלה רבי מאיר בקילור - מין דבר אדום ששמים
14 אותו תחבושת לעין, וממרחים אותו על העין, ולפי שנתעסקה בו
15 לפני כן תלה בו, וכן רבי תלה בשרף שקמה.
16 שנינו במשנה: 'או שישבה בצד העטוסקים בכתמים'. הגמרא מבארת
17 באלו אופנים חכמים הקילו לתלות מחמת הספק שמא הכתם אינו
18 מגופה. מדייקת הגמרא: ישבה בצד העטוסקים בכתמים אין - באופן
19 זה יכולה לתלות בהם, אבל אם לא יודעת אם ישבה, לא תולים
20 בה שמה ישובה בצד המתעסקים בכתמים ונתלכלכה מהם. תנינא
21 להא דתני רבנן - שנינו במשנתנו כמו שנאמר בברייתא (תוספתא
22 פ"ו ה"א), אשה שמצאה כתם על חלוקה, אם עברה בשוק של
23 טבחים, שבאופן זה ספק ניתו עליה דם מבחוץ, ספק לא ניתו עליה
24 דם מבחוץ והכתם שנמצא בא מגופה, תולה שהדם הגיע מבחוץ
25 וטהורה. ואם ספק עברה בשוק של טבחים ספק לא עברה, טמאה.
26 שנינו במשנה: 'הרנה מאכולת הרי זו תולה בה, עד כמה תולה, רבי
27 חנינא בן אנטיגוס אומר עד כגרים של פול ואף על פי שלא הרגה'.
28 הגמרא באה לפרש במה נחלקו, ותחילה מדייקת הגמרא בדברי תנא
29 קמא: הרנה אין - אם הרגה יכולה לתלות במאכולת, אבל אם לא
30 הרנה, לא - אינה יכולה לתלות ולומר שמא היתה מאכולת במקום
31 הכתם ומהמאכולת הוא בא. מבררת הגמרא: מתניתין מני - דברי
32 שנתנו אלו מי אמרם. מבארת הגמרא: רבן שמעון בן גמליאל
33 היא, דתנינא בברייתא (תוספתא פ"ו ה"ג), הרנה מאכולת תולה בה,
34 לא הרנה אינה תולה, דברי רבן שמעון בן גמליאל. וחקמים
35 אומרים בין כך ובין כך תולה.

36 רבן שמעון בן גמליאל תמה על שיטת חכמים ועל שיטתו: אמר רבן
37 שמעון בן גמליאל לדברי אין קין - לפי דברי שאין תולים במאכולת
38 אלא אם כן הרגה, נמצא שלא נתנו חכמים סייג לדבריהם, ואם לא
39 הרגה אפילו נמצא עליה טיפת דם כגודל חרדל טמאה. ולדברי דברי
40 - חכמים אין סוף - תמיד תולים להקל, שהרי אף שלא הרגה
41 מאכולת תולה, ולא נתנו שיעור לדבריהם להקל ולתלות, ואפילו
42 בכתם גדול כשיעור סלע או יותר תולה וטהורה.
43 מבאר רבן שמעון בן גמליאל את תמיהתו: לדברי אין קין משום
44 שאם אשה שלא הרגה מאכולת אינה תולה בה, נמצא שאין לה
45 אשה שטהורה לבעלה, לפי שאין לה כל מטה ומטה שאין בה
46 כמה טיפי דם מאכולת, וכל אשה שאינה יודעת שהרגה מאכולת
47 תהיה טמאה לבעלה מחמתו. ולדברי דברי אין סוף, שאין לה אשה
48 שאינה טהורה לבעלה, לפי שאין לה כל סדין וסדין שאין בו כמה
49 טיפי דם נידות, וכל אשה, אף שלא הרגה מאכולת תולה
50 במאכולת.

51 ומחמת קושיה זו חזר בו רבן שמעון בן גמליאל ואמר: אבל נראין
52 דברי רבי חנינא בן אנטיגוס מדברי ומדבריהם, שהיה אומר עד
53 כמה היא תולה את הדם שמצאה בדם מאכולת ולא בדם מגופה,
54 עד כגרים של פול, ולדבריו אנו מודים.
55 שואלת הגמרא: ולרבנן דאמרי תולה אף על פי שלא הרגה, עד
56 כמה יהא שיעור הכתם שיכולה לתלות, הרי לא מסתבר שתולה גם
57 המשך בעמוד קעב

1 הגמרא מקשה על דברי הברייתא: מאי שנא מהא דתנינא - מהדין
2 שנינו בברייתא (תוספתא מקואות פ"ב ה"ז) שתי נשים שנתעסקו
3 בדם צפור אחר, ואין בו בציפור אלא כשיעור סלע דם, ונמצא
4 בסלע דם על זו תחת מקום התורפה ובסלע דם על זו תחת מקום
5 התורפה, לא אומרים שאחת תולה שהדם שמצאה הגיע מן הציפור
6 וטהורה והשניה טמאה, אלא שתייהן טמאות. וקשה, מדוע באשה
7 שהשאלה את חלוקה לחברתה ונמצא עליו דם, שנינו שהראשונה
8 טהורה והשניה טמאה, ולא אומרים ששתיהן טמאות כמו בשתי
9 נשים שנתעסקו בציפור.

10 מתרצת הגמרא: שאני התם - בנתעסקה בציפור יש טעם לדבר
11 לטמא את שתיהן, דאיבא סלע יתירה - יש לפנינו כסלע דם שהוא
12 בודאי טמא, ואין סברא לתלותו באחת יותר מבחברתה ולכן שתייהן
13 טמאות, אבל זו שהשאלה חלוקה לחברתה בדקה ולא מצאה כתם
14 ורק אצל השניה נמצא כתם.

15 הגמרא מביאה ברייתא בדין כתם שנמצא על החלוק מתי יש להקל
16 ולומר שבא מבחוץ ומתי לא: תנו רבנן, לבשה שלשה חלוקות
17 תדוקין לה - לבשה שלשה חלוקים זה על גבי זה והיו בדוקים לה
18 שאין בהם כתם, וכשפשטתם מצאה על אחד מהם כתם, הדין הוא
19 שאם יכולה לתלות ולומר שבא הכתם מבחוץ, תולה בזה וטהורה
20 ואפילו אם נמצא הכתם בתחתון, אבל אם אין יכולה לתלות שבא
21 מבחוץ אינה תולה, ואפילו אם נמצא הכתם בחלוק העליון טמאה.
22 הגמרא מפרשת באיזה אופן אמרו שיכולה לתלות שבא הדם מבחוץ:
23 כיצד, עברה בשוק של טבחים שיש שם דם מהבהמות הנשחטות
24 ואפשר לתלות שהגיע הדם משם, תולה אפילו אם נמצא הכתם
25 בתחתון וטהורה, לא עברה בשוק של טבחים ומצאה דם על
26 חלוקה, אף אם נמצא הכתם בעליון אינה תולה וטמאה.

משנה

27 מן התורה אין האשה טמאה עד שתרגיש שנפתח מקורה להוציא
28 דם, וגזרו חכמים טומאה אף על כתמים שנמצאו בבגדה או בבשרה
29 בלא שהרגישה, אלא שהקלו חכמים שאם יכולה לתלות שהדם
30 הגיע ממקום אחר תולה בו ואינה טמאה אף מדרבנן. משנתנו
31 מבארת באלו אופנים תולים שהכתם הגיע ממקום אחר וטהורה.
32 מבארת המשנה: כיון שכתמים הם גזירת חכמים לא החמירו בהם כל
33 כך, ותולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות שממנו הגיע הדם. כיצד,
34 שחמה בפה תיה ועוף ואחר כך מצאה דם על חלוקה, או נתעסקה
35 בידיה בכתמים של מיני צבעים, ומצאה דם על חלוקה, או שישבה
36 בצד העטוסקין בהן בכתמים ומצאה דם על חלוקה, הרי זו תולה את
37 הדם בכל אלו וטהורה. הרנה מאכולת - כינה שיש בה דם, הרי זו
38 תולה בה שממנה הגיע הדם.

39 עד כמה יהיה גודל הכתם שאותו היא תולה במאכולת, רבי חנינא
40 בן אנטיגוס אומר עד כגרים של פול, ותולה בה אף על פי שלא
41 הרנה מאכולת, שמא הרגה ולא ידעה.
42 וכן תולה בכנה או בכעלה אם יש להם מכה בגופם שיכולה להוציא
43 דם.
44 ואם יש בה מכה יבשה והיא יכולה להגלע - להתלחלח ולהוציא
45 דם, הרי זו תולה באותה מכה.
46 המשנה מביאה מעשה בענין מכה היכולה להגלע: מעשה באשה
47 אחת שפאת לפני רבי עקיבא, אמרה לו ראיני פתם, אמר לה
48 שמא מכה היתה ביד שאפשר לתלות בה שיצא ממנה דם, אמרה
49 לו הן, היתה לי מכה והיתה - נתרפאה והעלתה קרום, אמר לה
50 שמא יכולה המכה להגלע ולהוציא דם, אמרה לו הן, וטהרה רבי
51 עקיבא על ידי תליה זו.
52 ראה רבי עקיבא את תלמידיו מסתבלין זה בזה, שהיו תמידים היאך
53 היקל כל כך בחשש טומאה מדין תורה, אמר להם מה תדבר קשה
54 בעיניכם, שלא אומרים חכמים תדבר שהרואה כתם טמאה כדי
55 להחמיר ולדרוש שטמאה מן התורה, אלא להקל וללמד שאינה
56 טמאה מדין תורה אלא מדרבנן, ולפיכך הקילו חכמים בטומאה זו

1 בכתם מאד גדול. משיבה הגמרא: **אָמַר רַב נַחֲמָן פֶּר יִצְחָק תּוֹלָה**
 2 את כתמה **בְּפִשְׁפֹּשׁ** – שרץ גדול יותר ממאכולת, וְעַד שִׁיחָא שִׁיעוּר
 3 הכתם **כְּתוּרְמוֹס** – מין קטנית ויכולה לתלות בו אף על פי שלא הרגה
 4 פשפש, אבל יותר מתורמוס אינה תולה.

5 הגמרא מביאה הוכחה מברייתא שתולים בפשפש: **תַּנּוּ רַבִּינָן, פִּשְׁפֹּשׁ**
 6 **זֶה אֲרָבוֹ כְּרֻחָבוֹ, וְטַעְמוֹ כְּרִיחוֹ, בְּרִית כְּרוּתָהּ לֹא** – טבעו שריחו
 7 נודף כל כך עד שְׂכָל הַמּוֹלְלוֹ, על כרחו מְרִיחָהּ בּוֹ.

8 מפרשת הגמרא את דברי הברייתא: **אֲרָבוֹ כְּרֻחָבוֹ לַעֲנִין כְּתָמִים** –
 9 אם נמצא כתם שארכו כרחבו, אף שהוא יותר מכגריס תולים אותו
 10 בפשפש.

11 **טַעְמוֹ כְּרִיחוֹ לַעֲנִין תְּרוּמָה, דִּתְנִן** – ששינינו במשנה (תְּרוּמוֹת פ"ח
 12 מ"ב). מי שנתן מאכל של תרומה לתוך פיו ונודע לו שזיהא טמא,
 13 ורוצה לפלוט מה שבפיו כדי לא לאכול התרומה בטמאה, או שנודע
 14 לו שהתרומה היתה טמאה, או שנודע שהמאכל היה טבל, ורוצה
 15 לפלוט מה שבפיו כדי לא לבלוע איסור, או שְׂמַעֵם טַעַם פִּשְׁפֹּשׁ
 16 כְּפִיו ורוצה לפלוט מה שבפיו כדי לא לבלוע שרץ, הֲרִי זֶה יִפְלוֹט
 17 ואף על פי שבפליטתו הוא מפסיד את התרומה.

18 שואלת הגמרא: **מָנָא יָדַע** – מנין ידע מה הוא טעמו של פשפש.
 19 משיבה הגמרא: **טַעְמוֹ כְּרִיחוֹ**, וכיון שמכיר את ריחו יודע את טעמו.
 20 שואלת הגמרא: **וְאִפְתִּי מָנָא יָדַע** – ועדיין מנין ידע את ריחו, הרי לא
 21 הריח בו. משיבה הגמרא: שזה שסיימה הברייתא **בְּרִית כְּרוּתָהּ לֹא** –
 22 כך הוא טבעו של הפשפש, שריחו נודף עד שְׂכָל הַמּוֹלְלוֹ – מחויקו
 23 ומגלגלו בין אצבעותיו, על כרחו מְרִיחָהּ בּוֹ, ומתוך כך כולם בקיאים
 24 בריחו. ואם כן אדם יודע טעם פשפש לפי ריחו, שטעמו כריחו, וזה
 25 שכתבה המשנה (שם) שאם טעם טעם פשפש מותר לו לפלוט את
 26 התרומה.

27 הגמרא מבארת שיש מקומות שכשהאשה נמצאת בהם ומצאה כתם
 28 יש לה לתלות שבא מבחורץ וטהורה: **אָמַר רַב אִשִּׁי, עִיר שְׂיֵשׁ בָּהּ**
 29 **חִוּרִים אֵין חוֹשְׁשִׁין לְכְתָמִים**, מפני שהחזירים דרכם לאכול שקצים
 30 ורמשים ומתיזים דם, ואפילו אם אינה יודעת אם עברה ליד החזירים,
 31 אם מצאה דם יכולה לתלות שהדם בא מהם.

32 **אָמַר רַב נַחֲמָן פֶּר יִצְחָק וְהָא דְדוֹקְרַת** – עיר ששמה דוקרת,
 33 שמצויים בה הרבה טבחים ואשפות ושקצים, כְּעִיר שְׂיֵשׁ בָּהּ חִוּרִים
 34 דְּמִיאֵי – דומה היא לעיר שיש בה חזירים, שמצוי בה דם, ואין חוששים
 35 בה לכתמים.

36 שינינו במשנה: **עַד כְּמָה הִיא תּוֹלָה וּבוֹ** עד כגריס של פול.
 37 הגמרא מבררת מה כוונת המשנה 'עד כגריס', האם הכוונה
 38 שמשיעור כגריס טמאה, או שהכוונה עד כגריס שגם בכגריס טהורה,
 39 ורק ביותר מכגריס טמאה: **אָמַר רַב הוֹנָא** נמצא עליה כתם שגודלו
 40 כְּגָרִיס, אֵינָה תּוֹלָה, נמצא פְּחוֹת מְכַגְרִיס תּוֹלָה. וְרַב חֲסְדָא אָמַר
 41 נמצא עליה כתם שגודלו כְּגָרִיס תּוֹלָה, נמצא יְתֵר מְכַגְרִיס אֵינָה
 42 תּוֹלָה.

43 מבררת הגמרא את מחלוקתם: **לִימָא** – האם יש לומר כְּעַד וְעַד
 44 כְּכֻלָּל קָא מִיפְלְגִי – שנחלקו בכל מקום שאמרו בו חכמים עד שיעור
 45 זה, האם השיעור שאמרו נכלל בדבריהם שאמרו 'עד', או שכוונתם
 46 עד אותו שיעור והוא עצמו אינו נכלל בדבריהם, דְּרַב הוֹנָא כְּכַר עַד
 47 וְלֹא עַד כְּכֻלָּל ולפיכך רק עד כגריס תולה וטהור, וכגריס עצמו טמא,
 48 וְרַב חֲסְדָא כְּכַר עַד וְעַד כְּכֻלָּל וגם כתם שגודלו כגריס תולה וטהור.
 49 ולפי זה מחלוקתם של רב הונא ורב חסדא היא לא רק בהלכות
 50 כתמים אלא בכל שיעורי חכמים שנאמר בהם עד.

51 דוחה הגמרא: **אָמַר לָךְ רַב הוֹנָא** – אפשר לפרש בדעת רב הונא
 52 שאין הכרעה בדבר אם אומרים עד ועד בכלל או לא, אלא **אֵיכָא** –
 53 יש מקומות שבהם אומרים עד ועד כְּכֻלָּל, וְאֵיכָא – יש מקומות בהם
 54 אומרים עד וְלֹא עַד כְּכֻלָּל, וְהֵכָא לְחוּמְרָא, וְהֵכָא לְחוּמְרָא – ותמיד
 55 היכן שכתוב 'עד' יש להחמיר, במקום שעד ועד בכלל זו חומרא,
 56 אומרים עד ועד בכלל, ובמקום שעד ולא עד בכלל זו חומרא.
 57 אומרים שעד ולא עד בכלל, ולכן כאן ב'עד כגריס' אומר רב הונא
 58 שעד ולא עד בכלל, שבזה אנו מחמירים שאם ראתה כתם בשיעור
 59 גריס לא תולה וטמאה.

60 **וְרַב חֲסְדָא אָמַר לָךְ** – אפשר לפרש בדעת רב חסדא, כְּעֻלְמָא אֵימָא
 61 לָךְ – בכל מקום שאמרו חכמים 'עד', יש לומר, לְחוּמְרָא אֲמַרְיִנִּין
 62 לְקוּלָא לֹא אֲמַרְיִנִּין – מכריעים להחמיר ולא להקל, אם החומרא
 63 היא לומר עד ועד בכלל אומרים כן, ואם החומרא היא עד ולא עד
 64 בכלל אומרים כן, וְהֵכָא – כאן בכתמים סובר רב חסדא שאם ראתה
 65 כתם בשיעור גריס טהור, משום שסבר כְּדַרְבֵּי אַכְהוּ – בדעת רבי
 66 אבהו, דְּאָמַר רַבִּי אַכְהוּ, כֹּל שִׁיעוּרֵי חֲכָמִים יֵשׁ ללכת בהם
 67 לְהַחְמִיר, חוּץ מְכַגְרִיס שֶׁל כְּתָמִים, שכיון שטומאת כתם היא
 68 מדרבנן הולכים בו לְהַקֵּל, ואומרים שכתם בשיעור זה תולה
 69 במאכולת וטהורה.

70 **אֵיכָא דְאֲמַרִּי לָהּ לְהָא שְׂמַעְתָּא** – יש שהביאו שמועה זו שנחלקו רב
 71 הונא ורב חסדא בְּאִפְי נְפִשָּׁה – בפני עצמה, ולא נאמרה על דברי
 72 המשנה עד כגריס, וכך נאמרה, רַב הוֹנָא אָמַר נמצא עליה כתם
 73 כְּגָרִיס, דינו ככתם שהוא יְתֵר מְכַגְרִיס וטמא, שלא הקילו אלא
 74 בכתם פחות מכגריס. וְרַב חֲסְדָא אָמַר נמצא עליה כתם כְּגָרִיס דינו
 75 ככתם שהוא פְּחוֹת מְכַגְרִיס וטהורה. וְקַמִּיפְלְגִי כְּעַד וְעַד דְּהֵכָא –
 76 ונחלקו לענין כתמים שנאמר בהם במשנתנו עד כגריס, ומחלוקתם
 77 היא כְּדְאֲמַרְיִנִּין – כמו שאמרנו לעיל, שלא נחלקו בכל מקום אם עד
 78 ועד בכלל או עד ולא עד בכלל, שבזה ודאי מכריעים להחמיר, אלא
 79 נחלקו רק לענין כתמים, לרב הונא עד כגריס טהורה וכגריס עצמו
 80 טמאה שמחמירים לומר עד ולא עד בכלל, ולרב חסדא גם כגריס
 81 עצמו טהורה, שהקילו בכתמים כיון שהם מדרבנן שתולה גם
 82 בכגריס.

83 מביאה הגמרא ראייה מברייתא: **מִיתֵיבֵי** – הקשו בני הישיבה על דברי
 84 רב הונא, שינינו בברייתא.